

ל [זו] למוד פרשיותך עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, ופירוש רש"י אל יחסר⁴⁵ ותדקדק בו כאשר תוכל, וכן יהיה לך בתלמוד⁴⁶, כי העוסק במשנה מדה טובה, ונותנין עליה שכר, בתלמוד אין לך מדה גדולה הימנה⁴⁷, ותנן תלמוד תורה כנגד כולן שנא' פוטר מים⁴⁸.

מ [לח] מכל מאכל אשר יאכל ומכל משקה אשר ישתה אל תהנה בלא ברכה תחלה וסוף, והבן הברכה⁴⁹ וכיון בה כאשר⁵⁰ תוכל, וכסה ראשך כשתזכרנו ויהמו מעך מדי דברך בו⁵¹, ואל תהיה מאמור עליהם⁵² בפיו ובשפתיו כבודני ולכו רחק ממני⁵³.

נ [לט-מ] נמול ידך לתפלה ולאכילה, ובעת צאתך מצרכך הגדולים⁵⁴ בך על גטילת ידים, ועל הקטנים אשר יצר⁵⁵, וגדילים⁵⁶ תעשה לך על [ארבע] כנפות כסותך⁵⁷ למען תזכור. וקדש עצמך בכל דברך, והוי צנוע בבית הכסא ועם ביתך, כי אפילו שיחה קלה שבין אדם⁵⁸ לאשתו עתיד ליתן עליה את הדין⁵⁹. ואל תנהיג עצמך בקלות ראש, ויהי מורא שמים עליך. והשמר מהסתכל באשה ואפילו פניה. ומזוזות בכל פתחי ביתך בתי גואי ובתי בראי אל יחסרו⁶⁰.

ס [מא] סוד אחר אל תגל⁶¹, גם אל הדברים אשר ידברו לפניך שלא על דרך סוד טמנהו בקירות לבך, גם אם תשמענו מאחר אל תאמר דבר זה שמעתי⁶², ושמור מאתה מושל בו פן ימשל בך⁶³, ומשוכבת חיקך שמור פתחי פיך⁶⁴.

45. 'אל יחסר' חסר בדפוסים, ואולי בכ"מ הוא באשגרא מהמשפט הקודם. וראה גם לעיל ח"א טז. ועי' גמ' ברכות ח., וברא"ש שם פ"א סי' ח שכתב 'ונראה שהקורא בפירוש התורה יוצא בו ידי תרגום', אך אינו מזכיר בפרוש את פרש"י, ועי' רא"ש מגילה פ"ג סי' ו; אך הטור בסי' רפ"ה פסק בפרוש שאם למד הפרשה עם פירש"י חשוב כמו תרגום. ותלענ"ד שגם הרא"ש בברכות התכווין במונח 'בפירוש התורה' לפירוש רש"י, שהיה נחשב לפירוש' סתם בעיני הרבה ראשונים. וראה לענין זה את השיר בריש פרוש הרמב"ן לתורה, שבו כותב הרמב"ן 'ראשים למאור פני נרות המנורה הטהורה, פרוש רבנו שלמה... לו משפט הכבודה'.

46. בכ"מ: לתלמוד, ונראה יתור כדפוסים.

47. בדפוסים: כי העוסק בתלמוד (או בגמרא) מדה טובה ונותנין עליה שכר, ואין לך מדה טובה הימנה. וזה משובש, עי' בגמ' ב"מ לג.

48. משלי יז יד, ועי' קדושין מ; וראה ח"א ז והע' 8. שנא' וכו' חסר בדפוסים.

49. שתי מילים אלו נשמטו בדפוסים.

50. בכ"מ: כאשר, ונראה כדפוסים.

51. ע"פ ירמיהו לא יט. בדפוסים: כשתזכור (או תזכיר) את ה', ויזמו עיניך כי מדי וכו'. ואין לזה מובן. הגירסא בכ"מ כפנים, רק שגם בכ"מ 'זמר' במקום 'יהמר'; אך אין ספק שיש לתקן ל'יהמר', וגם 'תזכרנו' במקום 'תזכור את ה' ' הוא ע"פ הפסוק הנ"ל. ומקור איסור הזכרת שם ה' בראש מגולה הוא במסכת סופרים פ"ד ה"ז, ועי' שו"ע אור"ח סי' צא ס"ג. בד"פ: באמור עליו; בד"ק ועוד דפוסים: רק 'כאמור'.

52. ע"פ ישעיהו כט יג.

53. בכ"מ: ממים גדולים. ותיקנתי כפנים.

54. בדפוסים: בעת צאתך מצרכך בך אשר יצר ועל גטילת ידים לא תברך, אם לא קנחת (בכמה דפוסים: שקנחת) או שפשפת ותרצה להתפלל מיד אז תתפלל אשר יצר ועל גטילת ידים. ועי' ברא"ש ברכות פ"ט סי' כג, ובשר"ת כלל ד סי' א, ובטור סי' ז ובכ"י.

55. בדפוסים מתחיל כאן קטע מ.

56. ע"פ דברים כב יב; בכ"מ חסרה המילה 'ארבע'.

57. בדפוסים: איש.

58. ראה חגיגה ה:.

59. 'מזוזות' ו'פתחי' ע"פ הדפוסים; בכ"מ: ומזוזה, בתי. המילים 'בתי גואי ובתי בראי' נשמטו בדפוסים. בכ"מ וד"פ: אל יחסר. וראה ח"א ו.

60. משלי כה ט.

61. בדפוסים: כבר שמעתי זה.

62. ע"פ בראשית א ז, והכוונה ליצה"ר. לא ברור לי מה הקשר בין משפט זה לשמירת סודות; משפט זה גם נשמט בדפוסים.

63. הפסוק הוא ממיכה ז ה; בכ"מ נוסף 'כשאמר שלמה המלך', וחמרה שהרי הפסוק אינו כלל משלמה המלך; ואכן המילים 'כשאמר שלמה המלך' הושמטו בדפוסים. ואולי הכוונה להזכיר את מה שכתב שלמה המלך בקהלת י כ – 'ובחרתי משכבך אל תקלל עשיר'. ועדיין גירסת כ"מ צריכה עיון.